

Fra miljødeklaration på fjernvarmevand til tidens varmeste energipolitiske emner

Regionalmøderne bød på et varieret program og forhåbentlig nogle gode opgaver at arbejde videre med i hverdagen i det kommende år.

Af journalist Lone Völcker, DFF

Miljødeklaration på fjernvarmevand

Birgitte Larsen fra Rambøll Vand & Miljø åbnede regionalmødet i Sæby med spørgsmålet:

- Hvad sker der, hvis fjernvarmevandet havner ude i miljøet? De fleste af jer vil nok tænke, at det sker der ikke så meget ved, og det gør der jo nok heller ikke. Men det kunne være rart helt konkret at kunne sige, hvad der er i vandet den dag, uheldet er ude, og der er en journalist eller en nervøs forbruger i telefonen.

Fokus har flyttet sig fra virksomheden til produktet, og den dagplejemor, der pludselig får grønt vand ud af vandhanen, vil forvente et svar på, om det nu er farligt, sagde Birgitte Larsen.

Hun mener, det vil være en god ide, hvis fjernvarmeværkerne – eventuelt i fællesskab – udarbejder en miljødeklaration for fjernvarmevandet.

- Det skal ikke være nogen lang rapport, men bare et A4-ark eller to med de relevante informationer. Der skal stå, hvordan fjernvarmevand produceres og bortskaffes, og der skal være en beskrivelse af, hvad der er i fjernvarmevandet, og hvordan det påvirker omgivelserne, hvis vandet ved et uheld ledes ud i det omgivende miljø. I forbindelse med udarbejdelsen af miljødeklarationen gav Birgitte Larsen en lille huskeregel, som kan bruges, før arbejdet går i gang.

- Den information, der fremgår af miljødeklarationen, skal være

DFFs direktør, Jørgen G. Jørgensen, bød velkommen til deltagerne i regionalmødet i Sæby. Foto: Lars Horn/ Baghuset

væsentlig, læseværdig og troværdig. Miljødeklarationen skal med andre ord rumme de nødvendige oplysninger, den skal være skrevet, så modtageren kan forstå den, og frem for alt skal man kunne stole på det, der står. Ellers er det bedre at lade være, sagde Birgitte Larsen.

Miljødeklarationen er frivillig
Det er frivilligt for varmeværkerne at lave miljødeklarationen, men Birgitte Larsen rådede værkerne til at gå i gang med opgaven.

- Der er flere grunde til, at det er en god ide at have dokumentationen i orden. Helt grundlæggende mener jeg som nævnt, at vi bør kunne svare på de spørgsmål,

der kan dukke op. På et tidspunkt kommer der formodentlig også et lovkrav om, at fjernvarme som energiform skal miljødeklareres, og så vil det være en fordel, hvis man allerede har tænkt i de baner. Endelig vil værkerne arbejde med at lave en miljødeklaration påvirke leverandørerne til at tænke miljø ved fremstillingen af deres produkter, sagde Birgitte Larsen.

Reduktion af ledningsdimensioner

Michael Petersen, Overlunds Fjernvarme, samlede i dagens andet indlæg bolden op fra de to foregående års regionalmøder, hvor rørproducenterne og unitlev-

erandørerne blev bedt om at give deres bud på, hvordan fremtidens fjernvarmesystemer skal se ud for at matche de skærpede krav til energieffektivitet, samtidig med at varmekonsumet i de nye huse falder.

- I fremtiden skal fjernvarmen slåes med andre energikilder som solvarme og brændselsceller samtidig med, at varmeafkastet i nye huse falder. Der er allerede i dag 1.500 danske sider på internettet, der handler om brændselsceller, samtidig falder forbruget med det resultat, at varmetabet stiger i procent. Udviklingen går meget hurtigt, så vi skal have styr på det her varmetab, hvis fjernvarmen skal overleve konkurrencen fra alternative energikilder, sagde Michael Petersen.

Overlund Fjernvarme har i lighed med en række andre værker i landet sat et forsøg i gang, som skal vise, hvor langt det er muligt at gå ned i rørdimension på stikledningen og stadig være i stand til at tilbyde forbrugerne den komfort, de efterspørger. Eksempelvis er det et krav at kunne anvende gennemstrømningsvandvarmere i stedet for pladskrævendende varmtvandsbeholdere.

Vandnormen kræver derfor, at fjernvarmestikket kan yde 32,5 kW, hvilket er uforholdsmæssigt meget i forhold til et normalforbrug til opvarmning på måske 5 kW. Løs-

- Vi skal have styr på varmetabet, hvis fjernvarmen skal overleve konkurrencen fra alternative energikilder, sagde Michael Petersen, Overlund Fjernvarme.
Foto: Lars Horn/ Baghuset

ningen har traditionelt været at anvende store stikledninger, men det giver et meget stort varmetab og et behov for omløb ved lange stikledninger, da vandmængden i stikket er stor. Ved at anvende mindre ledningsdimensioner kan varmetabet reduceres med op til 70% og behovet for omløb forsvinder.

Overlund Fjernvarme har derfor i samarbejde med rørleverandøren og unitleverandøren lavet et forsøg med fire stikledninger udført som trippelrør med en meget simpel sty-

ring i form af en mekanisk trykholdeventil, der åbner fremløb nummer to, når der er behov for det.

De foreløbige resultater er så positive, at værket overvejer at udstrække princippet med trippelrør også til gadeledningerne og måske til hovedledningerne.

Udnyttelse af mulighederne i dagens energimålere

- Mulighederne med dagens energimålere er næsten ubegrænsede, og vi er nok nået til et punkt, hvor der er behov for at standse op og overveje, hvad det er, vi har brug for, sagde Viktor Jensen i sit indlæg om mulighederne i dagens energimålere.

- Målerne ligner hinanden og har stort set de samme muligheder, uanset fabrikat. Det, som det enkelte værk skal tage stilling til, er, hvilke krav man har. Hvis den traditionelle manuelle års-aflæsning med håndterminal fungerer fint, er der ikke nogen grund at skifte til fjernaflæsning, bare fordi muligheden er der.

- Ønsker værket derimod at anvende fjernaflæsning, er næste skridt at vælge, hvordan dataene skal komme hjem til værket. På et tidspunkt var modemaflæsning via telefon en rigtig god ide, men

(Fortsættes næste side)

Birgitte Larsen fra Rambøll gennemgår et eksempel på, hvordan en miljødeklaration af fjernvarmevand kan se ud.

Foto: Lars Horn/ Baghuset

(Fortsat fra forrige side)

nu, hvor flere og flere forbrugere afmelder deres fastnettelefon, duer den løsning ikke. Det nye inden for fjernaflæsning er aflæsning via radiosendere og lokalt netværk, men det er muligvis også kun en overgang. Fremtidens løsning bliver formodentlig trådløs aflæsning over internettet. Det trådløse internet breder sig kraftigt i øjeblikket, og når bynettet udvikles, og der etableres en IP adresse til måleren, er der ikke nogen begrænsninger længere, sagde Viktor Jensen.

Han gjorde opmærksom på det notat med retningslinier for fjernaflæsning, som Energitilsynet udsendte 15. oktober 2003.

- Måske er alle ikke bekendt med notatet, men der står blandt andet, at tidspunktet for aflæsningen skal være kendt, så forbrugeren har mulighed for at foretage en samtidig kontrolaflæsning. Forbrugeren skal altså vide, om forbruget aflæses hver måned eller kvartalsvis. Og når aflæsningen er foretaget, skal forbrugeren snarest informeres om data. Det er ikke præciseret, hvad der menes med snarest, men det kan være ved udsendelsen af årsopgørelsen, sagde Viktor Jensen.

Outsourcing af målerparken

Outsourcing af målerparken er sidste nye tilbud til fjernvarmeværkerne. Umiddelbart kan det være fristende at lade et målerfirma tage sig af alt, hvad der vedrører aflæsning og udskiftning af målere. Det bliver let at budgettere, og man kommer hurtigt med på nye opdateringer. Men der er nogle alvorlige konsekvenser: Der bliver mindre at lave på værket, og dermed måske behov for afskedigelser af personale, og der bliver mindre kontakt til forbrugerne, sagde Viktor Jensen.

Biomasse til spids- og reservelast

Uanset forudsætningskrivelserne har varmeværkerne i samarbejde med kommunerne stadig mulighed for selv at vælge brændsel til spids- og reservelast. Spørgsmålet er så, om det kan betale sig at omstille til biomasse?

- Fordelen ved at anvende biobrændsler er naturligvis, at de er billige sammenlignet med andre brændsler. Til gengæld er biobrændselsanlæg meget dyre, så der skal være et vist antal driftstimer, for at det kan betale sig at omstille brændslet på spidslast til biomasse, sagde Anders Andersen, EMD International.

- Udbygningen af fjernvarmeforsyningen har mange steder resulteret i, at spids- og reservelast udgør 15-20% af produktionen, og når det er tilfældet, vil det måske kunne betale sig at skifte fra naturgas til biomasse.

- Hvis der skal være god økonomi i at anvende faste biobrændsler, er det nødvendigt også at producere på biobrændselskedlen i lavlastperioden, eller, når elprisen er lavere end den beregnede afskæringspris.

Anders Andersen gennemgik eksempler på beregninger, der viste forskellen i afskæringspris afhængig af, hvilket brændsel, der var til rådighed som spidslastbrændsel. En træpillekedel ville således typisk flytte afskæringsprisen fra ca. 10 øre/kWh el til ca. 30 øre/kWh el.

Viktor Jensen, DFF gennemgik herefter kort det nuværende lovgrundlag, der muliggør, at værkerne i samarbejde med Kommunen kan omstille brændslet på spids- og reservelastkedler, men ikke på grundlastenheder uden at skulle høre Energistyrelsen. Der er imidlertid signaler, der tyder på, at dette kan blive ændret i nær fremtid, hvorfor det kunne være hensigtsmæssigt at få godkendt projektforslag til omstilling af spids- og reservelastbrændsel inden disse ændringer sker.

En anden mulighed er at anvende bioolie til spids- og reservelastkedler, hvilket kan ske for meget små omstillingsomkostninger, men dette er en gråzone både lovgivningsmæssigt og markeds-mæssigt. Der er således ikke helt klarhed over, hvad der må anvendes og hvilke kvaliteter, der rent faktisk leveres.

Ledelse i en tid med forandring

Per Sørensen, Aars Fjernvarmeforsyning, repræsenterede på mødet i Sæby "Tænketank for ledelse", der arbejder under DFF-Uddannelse.

- Fjernvarmen befinder sig lige nu i en brydningstid, hvor der stilles store krav til ledelsen af fjernvarmeværket. Liberalisering, bench-

- Mulighederne i dagens energimålere er næsten ubegrænsede, så nu er det op til værkerne at vurdere, hvad de har behov for, sagde Viktor Jensen, DFF.

Foto: Lars Horn/ Baghuset

Anders Andersen, EMD International, gennemgik eksempler på, hvornår det kan betale sig at anvende biomasse til spids- og reservelast. Foto: Lars Horn/ Baghuset

marking og uklar lovgivning betyder, at vi meget nemt kan komme til at halte bagefter, hvis vi ikke selv sætter en dagsorden for, hvad det er vi vil. Derfor bør alle værker - uanset størrelse - arbejde systematisk med strategisk planlægning. Og det er meget vigtigt, at ændringerne er planlagt og sat i gang, før værket står midt i problemerne, sagde Per Sørensen.

- Forenklet sagt er strategi et spørgsmål om at fortage nogle valg og ikke mindst nogle fravalg i forhold til, hvad værket skal beskæftige sig med fremover. For at blive klar over, hvad det er man vil, gennemføres en strategianalyse. En af de strategimodeller, der ofte anvendes, er en såkaldt SWOT-analyse, der fremhæver stærke og svage sider ved det eksisterende og peger på muligheder og trusler i fremtiden. Der er mange andre modeller, som kan bruges. Det vigtigste er, at man laver sin strategianalyse selv. Og at man kommer i gang, før udviklingen har overhalet én indenom, sagde Per Sørensen.

Aktuelt fra DFF og den energipolitiske situation

DFFs direktør, Jørgen G. Jørgensen, fortalte i sit indlæg kort om resultatet af den medlemsundersøgelse, der netop er gennemført.

- Generelt viste undersøgelsen, at medlemmerne er godt tilfredse med sekretariatet på langt de fleste områder. Der var dog enkelte kritikpunkter, og det er i virkeligheden nok dem, vi er glædest for, fordi de giver mulighed for udvikling. Kritikken gik hovedsagelig på tre ting: Der kommer for meget post fra DFF, der bliver lyttet for lidt til de små værker, og foreningen er lige knap langt nok fremme i skoene, når det gælder indflydelsen på energipolitikken, sagde Jørgen G. Jørgensen.

- I skal ikke forvente revolutioner, men efter ønske vil medlemmerne fremover modtage mere elektronisk post, der vil ske en rokode i sekretariatet for at udnytte ressourcerne bedre, og så vil DFF nok komme til at fremstå som lidt mere aggressiv og politisk markant i medierne.

Varme politiske emner

Jørgen G. Jørgensen gik herefter over til en orientering om den aktuelle politiske situation på energiområdet.

- Et af tidens hotte emner er effektivisering af fjernvarmesektoren. Da projektet blev sat i gang for halvandet år siden, var der nogle, der mente, at der var et besparelspotentiale på mellem en halv og en hel mia.kr. i fjernvarmesektoren. I dag har Energi-styrelsen erkendt, at der nok ikke er så meget at komme efter, og vi tror ikke, at der kommer til at ske så meget, som der var lagt op til, sagde Jørgen G. Jørgensen.

Fordeling af CO2 kvoter

Et andet meget aktuelt emne er fordelingen af CO2 kvoterne.

- Danmark har forpligtet sig til nedbringe den årlige udledning af drivhusgasser med 21 % i perioden 2008-2012 i forhold til 1990. Det er en meget stor opgave, og beregninger viser, at det kommer til at koste et sted mellem 1 og 5 mia. kr. årligt at løse den. Årene 2005, 2006 og 2007 kommer til at fungere som prøveperiode, hvor der uddeles gratis kvoter svarende til en reduktion på 15 %. Kvoterne uddeles til producenterne af varme, og altså ikke til de værker, der køber varmen af en producent.

(Fortsættes næste side)

(Fortsat fra forrige side)

DFF har agiteret for, at kvoterne burde tildeles varmesiden, uanset om de producerer eller ej, men det er vi indtil videre ikke kommet igennem med. Til gengæld er det præciseret, at det bliver forbudt at overvælte CO2 udgifter til varmesiden, når der produceres på gratiskvoter, sagde Jørgen G. Jørgensen.

Decentral elproduktion på markedsvilkår

Det tredje hotte politiske emne er decentral elproduktion på markedsvilkår.

- Vi har efterhånden længe været meget tæt på en løsning, men nu er der - for at sige det lidt populært - gået ged i sagen, fordi den er blevet en del af en stor energipolitisk pakke. Vi kender i sagens natur ikke udfaldet, men det, der er lagt op til, er, at alle værker over 10 MW-el fra starten kommer med på ordningen. De vil, oven i indtægten fra salg af el, blive tildelt et produktionsuafhængigt støttebeløb. Øvrige værker kan i en periode vælge, om de vil blive på treleds tariffen eller tilmelde sig den nye ordning. Men som sagt, så kender vi ikke udfaldet. Der

Regionalmødedeltagerne udnytter pausen til erfaringsudveksling.
Foto: Lars Horn/ Baghuset

kan ske det, at der bliver fundet en løsning i morgen, eller der kan gå tre måneder, det ved vi ikke. Men jeg forstår fuldt ud, at det skaber frustrationer, når sagen i den grad trækker i langdrag, sagde Jørgen G. Jørgensen

Spørgelysten var stor på regionalmødet på Sæby Søbad.
Foto: Lars Horn/ Baghuset